

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

аспірант Київського університету права
Національної академії наук України
ntashlickaya@gmail.com

УДК 343.233+343.621

«ЗГОДА ОСОБИ» У ЗАКОНОДАВЧІЙ КОНСТРУКЦІЇ СТАТТІ 134 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Воля та волевиявлення особи є предметом дослідження не лише філософії чи психології. Представники юридичних наук також мають інтерес до вивчення відповідних категорій, оскільки воля та волевиявлення особи є важливими складовими її правомірної чи, навпаки, протиправної поведінки. Не становить винятку і кримінальне право України. Вчені-криміналісти вже багато років вивчають питання про те, як згода особи на спричинення їй суспільно небезпечних наслідків впливає на протиправність її дій, а отже, на кримінальну відповідальність особи.

У законодавчих конструкціях статей Особливої частини Кримінального кодексу України (КК України) згода особи може бути позитивною чи негативною властивістю ознак складів злочинів. У статті 134 цього Кодексу передбачено відповідальність за незаконне проведення абортів, яким визнається проведення абортів особою, що не має спеціальної медичної освіти (ч. 1), та незаконне проведення абортів, якщо воно спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої (ч. 2).

Проблеми згоди потерпілого у кримінальному праві приділяли увагу такі науковці, як Ю.В. Баулін, В.А. Блінніков, О.К. Газданова, М.В. Зенова, П.С. Дагель, О.М.М. Ісмаїл, О.О. Кваша, О.М. Красіков, А.А. Піонтковський, С.В. Познишев, Т.І. Присяжнюк,

Н.Н. Розин, М.В. Сенаторов, О.Б. Сибаль, І.І. Слуцький, О.В. Сумачов, М.С. Таганцев, М.Д. Шаргородський та інші. А вивченню підстав кримінальної відповідальності за незаконне проведення абортів – зокрема, Р.Л. Ахметшин, В.О. Глушков, О.О. Дудоров, М.І. Загородніков, І.В. Павленко, Т.Ю. Тарасевич, Г.В. Чеботарьова, К.О. Черевенко, Н.М. Ярмиш. Проте досі залишається дискусійним питання, яке значення має згода особи у складі злочину, передбаченого в ст. 134 КК України.

Метою статті є дослідження наявності згоди особи як конститутивної властивості суспільно небезпечного діяння у складі незаконного проведення абортів.

Науковці, характеризуючи суспільно небезпечне діяння у складі злочину, передбаченого в ст. 134 КК України – незаконне проведення абортів, пропонують здебільшого однакове його тлумачення та вказують, що для кваліфікації за цією статтею слід установлювати згоду потерпілої на проведення операції штучного переривання вагітності. Так, на думку К.О. Черевенка, незаконне проведення абортів це «штучне переривання вагітності за проханням та згодою потерпілої всупереч необхідним умовам для проведення штучного переривання вагітності, тобто поза акредитованих закладів охорони здоров'я або поза строки, у які можлива ця операція

(12 тижнів), або у разі відсутності підстав, за наявності яких можливий аборт (медичні та соціальні показання), або всупереч нормативно-правовим актам Міністерства охорони здоров'я України (МОЗ України), або особою, яка не є лікарем-спеціалістом акушером-гінекологом» [1, с. 5]. О.О. Дудоров вважає, що незаконне проведення абортів – це «протиправне штучне переривання вагітності будь-якої тривалості за наявності згоди жінки на проведення операції» [2, с. 319]. І.В. Павленко наголошує, що «згода потерпілої на проведення переривання вагітності є невід'ємною ознакою абортів» [3, с. 6]. На наявність згоди потерпілого при встановленні об'єктивної сторони незаконного проведення абортів вказують й інші вчені, зокрема Р.Л. Ахметшин, В.О. Глушков, М.І. Загородніков, Г.В. Чеботарьова [4, с. 35; 5, с. 112; 6, с. 122; 7, с. 76; 8, с. 329]. Водночас Н.М. Ярмиш слушно зазначає, що «жінка, яка власноруч зробила собі аборт, не підлягає за це кримінальній відповідальності» [8, с. 329]. Адаже у такому випадку це буде оцінюватися як самокалічення. Однак кримінальна відповідальність у такому випадку настає лише у разі спричинення переривання вагітності іншою особою. Це обов'язкова умова кримінальної відповідальності згідно зі ст. 121 КК України.

Проаналізувавши вказані підходи, зауважимо про наявність певних неузгодженостей у поглядах науковців, які стосуються згоди потерпілої. Зокрема, більшість учених пише власне про згоду жінки, тоді як В.О. Глушков наголошує, що незаконне проведення абортів – це штучне переривання вагітності, вчинене на прохання та за згодою жінки [5, с. 112]. Загалом вважаємо такий підхід аргументованим, однак він ще потребує коригування. На нашу думку, в доктринальній дефініції «незаконне проведення абортів» доцільно вказувати на те, що для кваліфікації за ст. 134 КК України слід встановлювати таку властивість суспільно небезпечного діяння, як наявність згоди або прохання потерпілої, які виступають альтернативними властивостями діяння, а не обов'язковими, як вказує В.О. Глушков. Проте далі буде підтримана точка зору про необхідність вказівки у диспозиції ч. 1 ст. 134 КК України на наявність згоди жінки на про-

ведення операції штучного переривання вагітності. Визнаємо, що у диспозиції ч. 1 цієї статті доцільно вказати лише на наявність згоди жінки, оскільки слова «згода» та «прохання» хоча й відрізняються за значенням, але кримінально-правові наслідки обох видів волевиявлення особи є однаковими. Крім того, операція штучного переривання вагітності може відбуватися як за згодою, так і на прохання жінки.

На відміну від зазначених науковців В.І. Касинюк тлумачить незаконне проведення абортів без вказівки на те, що такий злочин вчиняється за згодою жінки [9, с. 85–86]. Хоча надалі з інтерпретації автора можна дійти висновку, що він все-таки вважає згоду потерпілої обов'язковою властивістю суспільно небезпечного діяння, передбаченого у ст. 134 КК України.

Дехто з науковців стверджує, що незаконне проведення абортів повинно кваліфікуватися за ст. 134 КК України й у випадку, коли жінка погоджується на проведення операції штучного переривання вагітності під впливом погроз з боку інших осіб [4, с. 35; 2, с. 319]. Таке тлумачення заслуговує на увагу, хоча лише з уточненням, що відповідальність за ст. 134 КК України може наставати у випадку спонукання чи примушування жінки до проведення операції штучного переривання вагітності.

У теорії кримінального права усталеним є підхід, відповідно до якого наявність або відсутність згоди потерпілої особи є розмежувальною ознакою між складами злочинів, передбачених у ст. 134 КК України та ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження» КК України. Зокрема, на думку Л.П. Брич, «вольове ставлення потерпілої до вчинюваного щодо неї діяння є єдиною розмежувальною ознакою між такими суміжними складами злочинів, як незаконне проведення абортів (ст. 134 КК України) і умисне тяжке тілесне ушкодження, у такому його прояві, як переривання вагітності (ч. 1 ст. 121 КК України). Незаконне проведення абортів вчиняється за згодою жінки, переривання вагітності проти волі жінки оцінюється як тяжке тілесне ушкодження» [10, с. 397]. На таку саму розмежувальну ознаку вказують й інші дослідники [8, с. 329; 11, с. 82–83]. І.В. Павленко

вважає, що «в разі відсутності такої згоди вчинене слід кваліфікувати за ст. 121 КК України або розглядати як стан крайньої необхідності» [3, с. 7]. К.О. Черевко надає інший перелік злочинів, з якими незаконне проведення абортів є суміжним складом злочину. На думку цього науковця, «переривання вагітності без згоди потерпілої внаслідок застосування до неї фізичного насильства залежно від форми вини та інших обставин справи може бути кваліфіковане за ст.ст. 121, 128 або 140 КК України» [1, с. 10].

Не погоджуємося із останнім з наведених підходів, ураховуючи наступне. У випадку, коли має місце незаконне проведення абортів, особі може бути спричинено з необережності тяжке тілесне ушкодження (ст. 128 КК України). Однак у такому разі йтиметься не про суміжні склади злочинів, а про злочини, один з яких є причиною настання відповідних суспільно небезпечних наслідків. Ураховуючи те, що у ст. 134 КК України відсутня вказівка на тяжкі наслідки, дії особи, яка незаконно провела аборт, повинні кваліфікуватися за сукупністю ст.ст. 134 та 128 КК України. Що стосується встановлення співвідношення між незаконним проведенням абортів та неналежним виконанням професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником (ст. 140 КК України), то зауважимо, що ці склади злочинів не є суміжними, оскільки жодна спільна ознака у них не передбачена. Вони різні як за об'єктивними, так і за суб'єктивними ознаками. Наприклад, у Петриківському районному суді Дніпропетровської області розглядалася справа стосовно Особи-1, лікаря акушера-гінеколога Петриківської амбулаторії. За обвинувальним актом Особа-1 провела штучний аборт Особи-2, під час якого, на етапі вишкрібання порожнини матки, використовуючи кюретку, спричинила Особі-2 пошкодження у виді перфорації матки, яке супроводжувалось пошкодженням правого судинного пучка з формуванням гематоми, пошкодженням сечового міхура та кишечника, що призвело до необхідності оперативного втручання, а саме – видалення органу (матки) у Особи-1, в результаті чого остання втратила здатність до дітонародження. Проте у цій справі був постановлений виправдувальний вирок через відсутність до-

статніх доказів того, що мало місце недбале ставлення Особи-1 до виконання професійних обов'язків, а також наявності причинного зв'язку між вчиненими діями та спричиненими наслідками [12]. Але, як вбачається з аналізу фактичних обставин справи, операція штучного переривання вагітності відбувалася з урахуванням усіх вимог, установлених законодавством України, щодо порядку проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності. У той час як для кваліфікації за ст. 134 КК України слід встановити, що така операція була проведена з порушенням відповідного порядку. Таким чином, зробимо висновок, що склад злочину, передбачений у ст. 134 КК України, може визнаватися суміжним лише зі складом злочину, передбаченим у ст. 121 КК України.

Питання щодо впливу наявності згоди потерпілої на штучне переривання вагітності найбільш повно дослідив К.О. Черевко. На думку цього науковця, «згода потерпілої особи на проведення штучного переривання вагітності іншою особою не може розглядатися як обставина, що виключає злочинність діяння, а повинна впливати на вирішення питання щодо притягнення винного до кримінальної відповідальності; кримінальна відповідальність осіб, які незаконно проводять аборт, у разі згоди на це потерпілої не може виключатися. ... До основних умов незаконного переривання вагітності за згодою потерпілої необхідно віднести: а) дійсність згоди, тобто згоду повинна надавати дієздатна людина; б) згода повинна бути усвідомленою та вольовою; в) згода повинна бути добровільною» [1, с. 10–11].

Загалом можемо погодитися з висловленими аргументами, однак з уточненнями. По-перше, згоду на проведення операції штучного переривання небажаної вагітності може надавати як жінка, так і інші особи, які мають право на це відповідно до законодавства України. Згідно з п. 1.8 Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності (Порядок) проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності у вагітній жінці віком до 14 років або у недієздатній особі здійснюється за заявою її законних представників [13]. При цьому саме така осо-

ба надає інформовану добровільну згоду на проведення зазначеної операції (процедури). Отже, ще одна умова згоди потерпілої особи у складі злочину, передбаченого у ст. 134 КК України, – наявність адресанта згоди на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності, яким є як вагітна жінка, так і інші особи, які мають право на це відповідно до законодавства України (законні представники вагітної жінки віком до 14 років або недієздатної особи). По-друге, важливою умовою згоди у ст. 134 КК України є час її надання. На нашу думку, вона повинна бути висловлена до початку проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності. Наявність саме такого волевиявлення є умовою дійсності згоди потерпілої особи та свідчить про те, що має місце склад злочину, передбаченого у ст. 134 КК України. По-третє, враховуючи те, що згідно з регулятивним законодавством України (Інформована добровільна згода вагітної жінки на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності за формою, затвердженою наказом МОЗ України від 24 травня 2013 року № 423 [14]) згода особи на проведення такої операції (процедури) має бути лише письмовою, вважаємо, що цю умову слід виокремити і для згоди потерпілої особи у складі злочину, передбаченого у ст. 134 КК України. Відтак при доктринальному тлумаченні суспільно небезпечного діяння, передбаченого у ст. 134 КК України, слід наголосити, що незаконне проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності має місце за наявності інформованої добровільної згоди вагітної жінки або її законних представників у випадках, передбачених законодавством України.

Як було зазначено, наявність згоди жінки на проведення операції штучного переривання вагітності є латентною ознакою складу злочину, передбаченого у ст. 134 КК України. Вона вбачається з регулятивного законодавства у сфері проведення операцій штучного переривання вагітності в Україні. Так, у ч. 6 ст. 281 Цивільного кодексу України (ЦК України) передбачено, що штучне переривання вагітності, якщо вона не перевищує дванадцяти тижнів, може здійснюватися за бажанням жінки [15]. Згідно з ч. 1 ст. 50

Основ законодавства України про охорону здоров'я (Основи) операція штучного переривання вагітності (аборт) може бути проведена за бажанням жінки у закладах охорони здоров'я у разі вагітності строком не більше 12 тижнів [16]. У пункті 2.3 Порядку йдеться про те, що операція (процедура) штучного переривання небажаної вагітності здійснюється після обов'язкового підписання вагітною жінкою інформованої добровільної згоди на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності за формою, затвердженою наказом МОЗ України від 24 травня 2013 року № 423 [13].

З метою належного встановлення цієї розмежувальної ознаки під час кваліфікації дехто з науковців пропонує зробити її наявною та передбачити у диспозиції ч. 1 цієї статті. Так, на думку Т.Ю. Тарасевич, з урахуванням, зокрема, зарубіжного досвіду, у цій диспозиції доцільно вказати про згоду вагітної жінки на проведення операції штучного переривання вагітності [11, с. 89–90]. І.В. Павленко стверджує: «... зважаючи на те, що аборт не охоплює переривання вагітності терміном понад 22 тижні, рівень суспільної небезпечності якої значно вищий, ніж у разі аборт, пропонується внести зміни до ст. 134 КК України: замінити термін „аборт” на юридичну конструкцію „переривання вагітності за згодою потерпілої”» [3, с. 8, 18]. Проте не всі науковці підтримують цей підхід. Так, на думку О. Дудорова та В. Балабко, «потреби у такому уточненні в КК немає, оскільки наявність згоди вагітної жінки на проведення аборт і так очевидна; вона однозначно впливає, зокрема, із законодавчого визначення аборт, закріпленого у ст. 50 Основ. За відсутності вказаної згоди незаконне переривання вагітності утворюватиме склад іншого злочину проти здоров'я особи – умисного тяжкого тілесного ушкодження (ст. 121 КК України). З аналізу вітчизняної юридичної літератури, а також матеріалів правозастосовної практики також не вбачається, що питання про розмежування вказаних складів злочинів потребує спеціального законодавчого вирішення» [17, с. 27]. Погодитися з цією точкою зору не вбачається за можливе. Адже з метою забезпечення законності та правильності кваліфікації, зворотним боком чи структур-

ним елементом якої є розмежування складів злочинів [10, с. 52–53; 18, с. 126; 19, с. 478], доцільно, щоб розмежувальні ознаки складу злочину наводилися у диспозиції статті Особливої частини КК України, яка передбачає суміжний склад злочину.

У своїй дисертації Т.Ю. Тарасевич наводить такий приклад з судової практики. Акимівський районний суд Запорізької області кваліфікував дії Особи-1 як замах на незаконне проведення абортів. За обставинами справи вона силою привела потерпілу, Особу-2, яка була вагітною від її чоловіка, на квартиру до своєї матері, почала бити її в обличчя, з'ясувати, хто батько її дитини. Потім Особа-1 відпустила Особу-2. Наступного дня вона запросила потерпілу до себе додому мирно поговорити. У себе на квартирі Особа-1, погрожуючи побиттям, силоміць вклала Особу-2 в ліжку і з метою переривання вагітності ввела їй ін'єкцію дестрофана. Однак переривання вагітності не відбулося [11, с. 91].

Як вбачається, у цьому випадку має місце не замах на вчинення злочину, передбаченого у ст. 134 КК України, а закінчений замах на умисне тяжке тілесне ушкодження за ознакою переривання вагітності (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 121 КК України), оскільки відповідні діяння були вчинені із застосуванням насильства до потерпілої особи. Таким чином, фактично суд проігнорував ту обставину, що протиправні діяння було вчинено без згоди потерпілої, всупереч її волі.

Відтак, на нашу думку, у диспозиції ч. 1 ст. 134 КК України слід вказати, що відповідні дії мають бути вчинені за згодою жінки. Водночас заслуговує на підтримку пропозиція науковців, які визнають, що у КК України слід відмовитися від терміна «аборт». Зокрема, І.В. Павленко пропонує замінити його на «переривання вагітності» [3, с. 18]. З точки зору Т.Ю. Тарасевич, суспільно небезпечне діяння у ч. 1 ст. 134 КК України слід описати так: «операція штучного переривання вагітності (аборт)» [11, с. 92].

Вважаємо, що під час удосконалення законодавчої конструкції складу злочину, передбаченого у ст. 134 КК України, важливо послуговуватися термінологією регулятивного законодавства в окресленій сфері. Адже відповідна кримінально-правова норма охо-

рює цю спеціальну сферу суспільних відносин. А тому спеціальна термінологія й повинна використовуватися у диспозиції ч. 1 ст. 134 КК України. В Україні діє ЦК України (ст. 281) [15], Основи (ст. 50) [16], Порядок [13], постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статті 281 ЦК України» від 15 лютого 2006 року № 144 [20]. Так, у ч. 6 ст. 281 ЦК України використовується словосполучення «штучне переривання вагітності». Таке саме поняття вживається і в постанові Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2016 року. У ст. 50 Основ ідеться про операцію штучного переривання вагітності (аборт).

Натомість у Порядку, який було прийнято найпізніше, вживається дещо інша термінологія. Так, у ньому використовується словосполучення «операція (процедура) штучного переривання небажаної вагітності». На нашу думку, саме термінологію останнього нормативного акта слід використати у диспозиції ч. 1 ст. 134 КК України та передбачити у ній відповідальність за незаконне проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності за згодою вагітної жінки. Водночас для стислого викладу найменування цього злочину пропонуємо залишити таку назву ст. 134 КК України – «Незаконне проведення абортів».

Таким чином, згода потерпілої особи на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності впливає на вирішення питання щодо притягнення винуватого до кримінальної відповідальності. Основними умовами згоди потерпілої особи як властивості суспільно небезпечного діяння, передбаченого у ст. 134 КК України, є такі: а) адресантом згоди на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності може бути як вагітна жінка, так і інші особи, які мають право на це відповідно до законодавства України (законні представники вагітної жінки віком до 14 років або недієздатної особи); б) дійсність згоди; в) усвідомленість згоди та її вольовий характер; г) добровільність згоди; ґ) момент вираження згоди – до початку проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності; д) форма згоди – письмова. Відтак під час доктринального тлумачення суспільно небезпечного діяння,

передбаченого у ст. 134 КК України, слід наголосити, що незаконне проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності має місце за наявності інформованої добровільної згоди вагітної жінки або її законних представників у випадках, передбачених законодавством України.

Запропоновано такі шляхи вдосконалення диспозиції ст. 134 КК України. По-перше, вбачається за доцільне приведення у відповідність термінології цієї статті з термінологією регулятивного законодавства у відповідній сфері, у зв'язку з чим пропонується передбачити у ч. 1 ст. 134 цього Кодексу відповідальність за незаконне проведення

операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності. По-друге, важливим є переведення латентної властивості діяння, закріпленого у ст. 134 КК України, у наявну, вказавши у диспозиції ч. 1 цієї статті, що діяння вчиняється за згодою потерпілої особи.

Наукові висновки, отримані під час дослідження, можуть бути використані для подальшого вивчення проблеми згоди потерпілого у кримінальному праві України, її значення у законодавчих конструкціях складів злочинів у статтях Особливої частини КК України, а також підстав кримінальної відповідальності за незаконне проведення абортів (ст. 134 КК України) та інших суміжних складів злочинів.

Список використаних джерел:

1. Черевко К.О. Кримінально-правова характеристика незаконного проведення абортів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / К.О. Черевко. – Київ, 2011. – 20 с.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 7-ме вид., переробл. та допов. – Київ: Юридична думка, 2010. – 1288 с.
3. Павленко І.В. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення абортів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / І.В. Павленко. – Київ, 2013. – 21 с.
4. Ахметшин Р.Л. УК в медицине. Взгляд врача на составы преступлений в медицинской сфере / Р.Л. Ахметшин. – Донецк: Издательство Заславского А.Ю., 2007. – 56 с.
5. Глушков В.А. Ответственность за преступления в сфере здравоохранения / В.А. Глушков. – Киев: Высшая школа, 1987. – 200 с.
6. Загородников Н.И. Преступления против здоровья / Н.И. Загородников. – М.: Юридическая литература, 1969. – 168 с.
7. Чеботарьова Г.В. Кримінально-правова характеристика об'єктивної сторони незаконного проведення абортів (ст. 134 КК) / Г.В. Чеботарьова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2013. – Т. 3. – Вип. 22. – Ч. 1. – С. 74–78. – (Серія «Право»).
8. Ярмиш Н.М. Аборт кримінальний / Н.М. Ярмиш // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 2(5). – С. 329–332.
9. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна та ін. – 5-те вид., допов. – Харків: Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. – 1040 с.
10. Брич Л.П. Теорія розмежування складів злочинів: моногр. / Л.П. Брич. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 712 с.
11. Тарасевич Т.Ю. Медичний працівник як спеціальний суб'єкт злочину: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Т.Ю. Тарасевич. – Київ, 2011. – 232 с.
12. Вирок Петриківського районного суду Дніпропетровської області від 5 грудня 2016 року // Справа № 187/1459/15-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/63147101>
13. Порядок надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24 травня 2013 року № 423 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1095-13>
14. Форма інформованої добровільної згоди вагітної жінки на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності, затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24 травня 2013 року № 423 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1095-13#n65>

15. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

16. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>

17. Дудоров О. Незаконне проведення абортів: проблеми тлумачення і вдосконалення кримінального законодавства / О. Дудоров, В. Балабко // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2012. – № 4. – С. 26–32.

18. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений / В.Н. Кудрявцев. – М.: Юристъ, 1999. – 304 с.

19. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації / В.О. Навроцький. – Київ: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.

20. Про реалізацію статті 281 ЦК України: постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/144-2006-%D0%BF>

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

«ЗГОДА ОСОБИ» У ЗАКОНОДАВЧІЙ КОНСТРУКЦІЇ СТАТТІ 134 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Досліджено проблему згоди особи у законодавчій конструкції щодо незаконного проведення абортів. Виявлено та охарактеризовано умови згоди жінки або її законного представника на проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності. Запропоновано шляхи вдосконалення диспозиції ст. 134 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: згода особи; незаконне проведення абортів; операція (процедура) штучного переривання вагітності; кримінальна відповідальність; добровільність; інформованість.

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

«СОГЛАСИЕ ЛИЦА» В ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ КОНСТРУКЦИИ СТАТЬИ 134 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

Исследована проблема согласия лица в законодательной конструкции незаконного проведения аборта. Выявлены и охарактеризованы условия согласия женщины или ее законного представителя на проведение операции (процедуры) искусственного прерывания нежелательной беременности. Предложены пути совершенствования диспозиции ст. 134 Уголовного кодекса Украины.

Ключевые слова: согласие лица; незаконное проведение аборта; операция (процедура) искусственного прерывания беременности; уголовная ответственность; добровольность; информированность.

**«CONSENT OF THE PERSON» IN THE LEGISLATIVE CONSTRUCTION
OF ARTICLE 134 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE**

The problem of the consent of the person in the legal construct of illegal abortion is investigated. Conditions of consent of a woman or her legal representative for conducting an operation (procedure) for the artificial interruption of unwanted pregnancy were identified and characterized. The ways of improving the disposition of Article 134 of the Criminal Code of Ukraine are proposed.

Keywords: consent of the person; illegal abortion; operation (procedure) of artificial abortion; criminal liability; voluntary; informing.

